

Processtappenplan voor de afweging van Woon-zorg Initiatieven Berkelland

gemeente Berkelland

zorg belang
Inclusief

MAART 2019

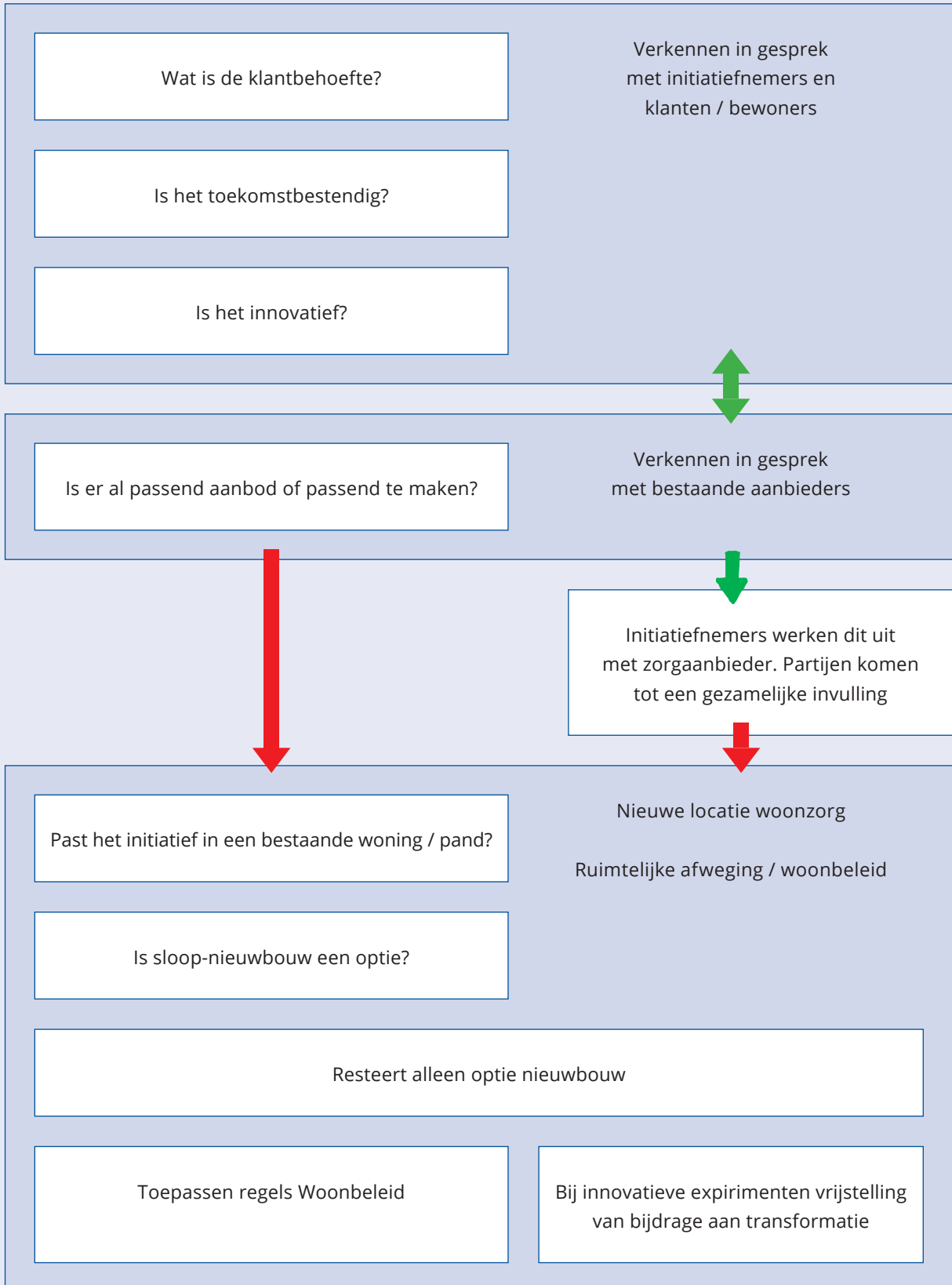
OPBOUW

- 1 Aanleiding
- 2 Werkwijze en beoordeling nieuwe initiatieven
- 3 Instrumenten processtappenplan en woonzorgwiel
- 4 Begrippenlijst
- 5 Format voor adviezen

Het gaat om een initiatief van lokale bewoners / zorgvragers.
Er is bekend wie in de woningen komen wonen.

Dialogoog stappen bij afwegen initiatief

1. AANLEIDING

Dit processtappenplan beschrijft hoe de gemeente nieuwe initiatieven voor woonzorg beoordeelt.

De gemeenteraad geeft in het Kader Woon-zorg Initiatieven Berkelland (vastgesteld in november 2018) ruimte voor nieuwe woonzorg initiatieven. Omdat we in Berkelland terughoudend omgaan met het toevoegen van nieuwe woningen moeten we wel zorgvuldig afwegen of de nieuwe woon(zorg) eenheden aansluiten bij de toekomstige behoefte.

Daarvoor is gekozen voor een vraaggerichte aanpak waarbij gestart wordt vanuit de specifieke lokale behoefte: die willen we eerst in beeld hebben. Door die behoefte te vergelijken met het woonzorg aanbod dat er nu al is kunnen we beoordelen of er inderdaad er behoefte is aan nieuw woonzorg aanbod. Daarbij beoordelen we ook of het initiatief maatschappelijke meerwaarde oplevert. In het Kader Woonzorg Initiatieven Berkelland is daarover meer te lezen.

Om nieuwe woonzorg initiatieven zorgvuldig te beoordelen is dit Processtappenplan ontwikkeld: centraal staat daarbij de dialoog met de initiatiefnemer, zorgvragers en bestaande aanbieders.

Links: Stroomschema voor dialoog over de invulling van nieuwe woonzorg initiatieven (uit het Kader Woonzorg Initiatieven Berkelland)

2. WERKWIJZE

Op basis van dit Processtappenplan worden verschillende facetten van het initiatief samen met de initiatiefnemers in beeld gebracht. Die dialoog dient twee doelen:

1) Meedenken vanuit de ondernemer om het plan te concretiseren.

Met de stappen uit het ondernemerswiel worden alle aspecten van een woonzorg onderneming langsgelopen en besproken hoe de ondernemer hier invulling aan geeft. (Zie hoofdstuk 5.)

2) Adviseren of het initiatief voldoet aan het kader.

De gemeente werkt mee aan de realisatie van een initiatief als het aansluit op een (aantoonbare) specifieke lokale behoefte, toekomstbestendig is en meerwaarde heeft ten opzichte van het bestaande aanbod. Dit processtappenplan leidt tot een advies of een initiatief hieraan voldoet.

Bij de totstandkoming van dit processtappenplan heeft Zorgbelang Inclusief als onafhankelijke partij de dialoog met de initiatiefnemers gevoerd. Die werkwijze is goed bevallen. Ook bij nieuwe initiatieven, zeker bij complexere, zullen we de mogelijkheid benutten om een onafhankelijke partij (bijvoorbeeld Zorgbelang Inclusief) vragen een advies op te stellen.

3. HOE BEOORDELEN WE INITIATIEVEN

Waar toetsen we op?

Voor het beoordelen van initiatieven wordt extra getoetst op:

- » De vraaggestuurdheid: Wie zijn de toekomstige bewoners? Wat zijn hun wensen?
- » Match met de specifieke behoefte van een doelgroep en hoe verhoudt zich dat tot het huidige aanbod;
- » Toekomstbestendigheid;
- » Versterken van het zorgaanbod in Berkelland nu én op langere termijn.
Die afweging verschilt per type zorg, type woonvorm en kern;
- » Innovatie.

Hoe toetsen we dit?

Dialogoog

In een dialoog met de initiatiefnemer bespreken we de onderdelen van het woonzorgwiel. (Zie hoofdstuk 5.)

De initiatiefnemer onderbouwt dit met een ondernemingsplan of een vorm daarvan.

De toetsing vindt plaats in een dialoog met de initiatiefnemer én één of meer aanbieders van vergelijkbaar zorgaanbod en de gemeente.

Het uitgangspunt is een open dialoog. Het advies wordt besproken en toegelicht aan de initiatiefnemer. Doel is om tot een beoordeling te komen die herkend wordt door de initiatiefnemer én de adviseur. Mocht dat niet lukken dan heeft de initiatiefnemer de mogelijkheid om een opmerking bij het advies te plaatsen.

De gemeente kan (zeker bij complexe initiatieven) een onafhankelijke partij (bijvoorbeeld Zorgbelang Inclusief) vragen een advies op te stellen.

Beoordelingsformulier met advies

Aan de hand van de informatie uit de dialoog en het beschikbare (ondernemings)plan vult de gemeente beoordelingsformulier in. Daarbij wordt voor alle onderdelen van het woonzorgwiel een beoordeling gegeven: groen (positief), oranje (niet positief of negatief) of rood (negatief). Ieder onderdeel is onderbouwd en indien nodig voorzien van opmerkingen.

Een initiatief krijgt een positief advies als het een groene beoordeling krijgt op drie onderdelen uit het woonzorgwiel: 1. ProductMarktCombinatie en afzet, 2. Omgeving en Maatschappij en 5. Kennis en innovatie. Daarnaast moeten de andere onderdelen overwegend groen beoordeeld worden. Zolang er een rode beoordeling is zal er geen positief advies zijn.

Andere aandachtspunten: RO procedure en Wendbaar woonbeleid

Met het Processtappenplan wordt getoetst of het initiatief aansluit op de behoefte. Daarmee is nog geen uitspraak gedaan over de mogelijkheid om het initiatief op de bedachte locatie te realiseren en onder welke voorwaarden. Daarvoor zal het (nieuw)bouwplan ook de stappen van de RO procedure en het 'wendbaar woonbeleid' moeten doorlopen.

Bij innovatieve concepten is dan overigens een compensatie in woonruimte elders (bijvoorbeeld sloop) of een bijdrage in een transformatiefonds niet aan de orde.

4. OPBOUW PROCESSTAPPENPLAN

Het processtappenplan kent de volgende elementen:

Processtappen:

- » Een kort stappenplan dat een initiatiefnemer helpt om van idee tot plan te komen
- » Een overzicht van gemeentelijke taken richting woonzorg initiatieven

Woon-zorgwiel:

- » Een hulpmiddel voor planvorming en toetsing: het woonzorgwiel
- » Een uitwerking van de gesprekspunten uit het woonzorgwiel

Processtappen

Wat zijn de te nemen stappen voor een initiatief? Wat zijn de taken van de gemeente?

Stappen initiatief	Taken gemeente
☐ 1. Zet het eerste idee op papier	☐ Informatie verstrekken: bied helderheid over kader en verwachting
☐ 2. Ga oriënteren bij minimaal twee andere initiatieven en bij gevestigde woonzorghuizen/initiatieven	☐ Leg een lijst aan van initiatieven die als voorbeeld kunnen dienen
☐ 3. Scherp het plan aan	☐ Bied woonzorgwiel plus legenda aan
☐ 4. Voer een oriënterend gesprek met gemeente	☐ Adviseren en meedenken: kansen en risico's van het plan benoemen en oplossingsrichtingen aangeven
☐ 5. Maak een totaalplan volgens het woonzorgwiel	☐
☐ 6. Bespreek het plan met de gemeente	☐ Kritische blik (pré toets)
☐ 7. Vul ontbrekende zaken aan	☐
☐ 8. Dien het plan in	☐ Toetsing; beslissing plus motivering
☐	☐

5. WOONZORGWIEL

Een woonzorgwiel is een hulpmiddel om te komen tot een sterk woonzorg initiatief en om een analyse van het woonzorg initiatief te maken. Het is gebaseerd op het Ondernemerswiel (bron: ZLTO). In dit model staat het woonzorginitiatief: de ondernemer(s) centraal. Alle onderdelen van het woonzorginitiatief komen in willekeurige volgorde aan bod: productmarktcombinatie en afzet, omgeving en maatschappij, financiële resultaten, bedrijfsvoering, kennis en innovatie en arbeid en medewerkers. Bij een positieve analyse is aandacht besteed aan alle onderdelen.

1 Product MarktCombinatie en afzet Doel Doelgroep Behoeftedonderzoek Marktverkenning Versterking zorgaanbod Berkelland en regio	4 Bedrijfsvoering Samenwerking zorgaanbieders Kwaliteit Continuïteit
2 Omgeving en Maatschappij Participatie met de omgeving Ruimtelijke ordeningssituatie Gebouw (en Wonen Zorg Welzijn	5 Kennis en innovatie Keuzevrijheid Innovatie
3 Financiële resultaten Investeringsbegroting en financiering Meerjaren exploitatiebegroting Bekostiging wonen en zorg	6 Arbeid en medewerkers Betaald personeel Vrijwilligers

6. UITWERKEN GESPREKSPUNTEN WOONZORGWIEL

De begrippen uit het Woon-zorgwiel worden toegelicht.

Ondernemer(s)

Er zijn zes belangrijke kenmerken van ondernemers:

- » (Bewust) risico's nemen
- » Doorzettingsvermogen hebben
- » Creatief zijn
- » Overtuigingskracht
- » Resultaatgericht werken
- » Financiën helder hebben

(Bron: Kamer van Koophandel).

Deze kenmerken worden in de analyse gebruikt. Daarnaast speelt de vraag of er reële verwachtingen ten aanzien van het verdienmodel van het woonzorginitiatief zijn. Het reeds hebben van ervaring als ondernemer(s) is een pré.

1 PRODUCT MARKTCOMBINATIE EN AFZET

Doel

- » Is het doel van het initiatief SMART omschreven? Dat wil zeggen: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdsgebonden.

Doelgroep

- » Is de doelgroep van het initiatief duidelijk en concreet omschreven? Zowel kwantitatief als kwalitatief?

Behoeftenonderzoek

- » Is er goed gekeken naar de behoeften onder de beoogde doelgroep?
- » Op welke manier is dit gedaan? Wat wil de doelgroep zelf precies?

Marktverkenning

- » Is er goed beeld van vergelijkbaar aanbod?
- » Is de vraag goed onderzocht?
- » Zowel kwantitatief als kwalitatief?

Versterking zorgaanbod Gemeente Berkelland en Regio

Hoe bepalen we of er sprake is van maatschappelijke meerwaarde?

Hieronder staan de afwegingen per type zorg en type woonvorm (raadpleeg het Kader Woonzorg Initiatieven Berkelland voor meer informatie).

Doelgroep Ouderen intramuraal (Psychogeriatric)

Stapsgewijs ruimte voor uitbreiding van het aanbod.

De gemeente zal de komende jaren ruimte geven voor uitbreiding van het aanbod van zwaardere zorg voor ouderen (Dementie/PsychoGeriatric) Het heeft de voorkeur om dat extra aanbod in eerste instantie te realiseren in bestaande (woon-)complexen van bijvoorbeeld voormalige verzorgingstehuizen. De komende jaren is extra aanbod in Beltrum niet nodig, dat geldt in mindere mate ook voor Ruurlo.

Te veel versnippering in het aanbod is ongewenst.

De gemeente wil de zwaardere intramurale zorg voor ouderen in alle grotere kernen in de gemeente behouden. Bij grotere initiatieven in de ouderenzorg (meer van 10 cliënten) wordt afgewogen of dit initiatief bijdraagt aan een evenwichtige verdeling over de kernen én het aanbod in een kern niet te veel versnipperd wordt. Er moet voldoende schaalgrootte blijven voor 24-uurs zorg met welzijnsaanbod. Dat kan door clustering op een locatie en door samenwerking tussen zorgpartijen.

Doelgroep Ouderen geclusterd wonen (zelfstandig)

De gemeente stimuleert initiatieven die zich richten op (zelfstandig) beschut wonen voor ouderen waar ook afspraken worden gemaakt over structurelere zorg en ondersteuning.

Initiatieven in en rond bestaande woningen.

Dat kan in nieuwbouw, maar een combinatie met bestaande woningen (in buurten waar nu al veel ouderen wonen) is een pré. De ruimte voor uitbreiding van de woningvoorraad is immers beperkt en niet iedereen wil verhuizen.

Combinatie met andere leeftijdsgroepen en andere zorgvragers.

Uit de dialoogsessies is gebleken dat dit een wens is. De gemeente ziet dit ook als een pré.

Doelgroep Gehandicaptenzorg

Naar een meer evenwichtigere verdeling over de kernen.

De gemeente ziet beperkte ruimte voor het uitbreiden van het woningaanbod voor gehandicapten. Die beperkte ruimte moet benut worden om vraag en aanbod over de kernen beter in evenwicht te brengen. Daarbij ziet de gemeente geen ruimte voor extra aanbod in Neede, nauwelijks extra ruimte in Ruurlo en Borculo en iets meer ruimte voor extra aanbod Eibergen.

Participatie samenleving.

Het benutten van het lokale netwerk vindt de gemeente belangrijk. Dat kan door jongvolwassenen en kinderen de mogelijkheid te geven om in hun eigen kern (omgeving) kunnen blijven wonen.

Samenwerking met andere aanbieders.

Door de vergrijzing onder de doelgroep gehandicapten is het wenselijk om combinaties te maken met ouderenzorg.

Doelgroep Geestelijke gezondheidszorg

Inzet op geclusterde (zelfstandige) woningen.

Afhankelijk van de afspraken in de regio (en centrumgemeenten Doetinchem) wil de gemeente ruimte geven voor nieuwe geclusterde woonvormen voor zelfstandig wonen.

Algemeen

Flexibel vastgoed.

De gemeente wil dat er als er nieuw zorgvastgoed komt dat eenvoudig geschikt te maken is voor andere doelgroepen of reguliere bewoning.

Kiezen voor samenwerking en schaalgrootte.

De kleinschalige opzet van veel woonlocaties met 24-uurs zorg maakt deze kwetsbaar: de gemeente wil dat door intensieve samenwerking tussen zorgaanbieders (en clustering) de benodigde schaalgrootte geborgd wordt.

2 OMGEVING EN MAATSCHAPPIJ

Participatie met de omgeving

- » Zijn er mogelijkheden voor participatie van omwonenden vanuit de Omgevingswet?
- » Zo ja, hoe zijn omwonenden betrokken?
- » Kan het initiatief van betekenis zijn voor de omgeving? Hoe?
- » Is het initiatief landschappelijk ingepast?

Ruimtelijke ordeningssituatie

- » Wat is de huidige bestemming van de locatie vanuit het bestemmingsplan?
- » Wat wordt de nieuwe bestemming?
- » Wat is het huidige bouwblok?
- » Hoe ziet het nieuwe bouwblok eruit?
- » Wat is de huidige situatie en hoe ziet de toekomstige situatie er uit?
- » Zijn hier duidelijke tekeningen/plattegronden van?

Gebouwen

- » Zijn er al gebouwen?
- » Kunnen deze worden verbouwd zodat er geen extra bebouwing nodig is?
- » Is er sprake van nieuwbouw?
- » In hoeverre is er gedacht over duurzaamheid rond de bouw/verbouwing?
- » Is er sprake van flexibele benutting van gebouwen en/of flexibel bouwen in de toekomst?
- » Is er een beeldkwaliteitsplan?

Wonen

- » Wat betekent het initiatief voor het aantal nieuwe woningen vanuit wooncontingentenbeleid?
- » Hoeveel woningen betreft het?
- » Gaat het om (sociale) huur of koop?
- » In welke prijsklasse?

Zorg

- » Welke zorg wordt er concreet geleverd?
- » Wat is de kwaliteit en kwantiteit van deze zorg?
- » Past dit in het kader van de gemeente?

Welzijn

- » Welke bijdrage levert het initiatief aan welzijn?
- » Is dit concreet omschreven in kwaliteit en kwantiteit?
- » Is er sprake van dagbesteding?
- » Zijn er mogelijkheden om sociale activiteiten met een groep te doen?

3 FINANCIËLE RESULTATEN

Investeringsbegroting en financiering

- » Is er een heldere investeringsbegroting?
- » Is deze realistisch?

Meerjaren exploitatiebegroting

- » Is er een overzichtelijke meerjaren (minimaal drie jaar) exploitatiebegroting?
- » Is deze realistisch?

Bekostiging wonen en zorg

- » Gaat het om inwoners woonachtig in de gemeente Berkelland of daarbuiten?
- » Wordt er beroep gedaan op individuele huurtoeslagen?
- » Gaat het om financiering vanuit Wet Langdurige Zorg, Zorgverzekeringswet en/of Wet Maatschappelijke Ondersteuning?
- » Voor welke onderdelen?

4 BEDRIJFSVOERING

Samenwerking zorgaanbieders

- » Gaat het initiatief met andere zorgaanbieders samenwerken?
- » Zijn hier al afspraken over?

Kwaliteit

- » Hoe werkt het initiatief aan kwaliteitsborging?
- » Is er sprake van een kwaliteitskeurmerk dat toegepast gaat worden?
- » Zo ja, welk?

Continuïteit

- » Is er duidelijkheid over hoe de continuïteit van het initiatief wordt geborgd?
- » Indien van toepassing: is er nagedacht over de bedrijfsopvolging?

5 KENNIS EN INNOVATIE

Keuzevrijheid

- » Wat betekent het initiatief voor de keuzevrijheid van de inwoners van de gemeente?
- » Voegt het initiatief iets toe in kwalitatieve zin?

Innovatie

Is het initiatief innovatief voor de gemeente Berkelland of de regio?

Bij een experiment met innovatie in de zorg wordt een uitzondering gemaakt op het Wendbaar Woonbeleid en is een contingenten (compensatie door onttrekken woonruimte) of een bijdrage in het transformatiefonds niet aan de orde. We stellen vast dat niet alle woonzorg projecten die groen licht krijgen vanuit het kader ook automatisch 'innovatieve experimenten' zijn. Een aantal projecten sluit gewoon goed aan op de vraag en voorziet in een aanbod dat er niet is zonder echt vernieuwend te zijn. Vandaar deze spelregels voor de toetsing van innovatie.

Noodzaak/urgentie voor innovatie

De vergrijzing en ontgroening in Berkelland zorgt voor twee maatschappelijke problemen:

1. De kosten van WMO, WLZ en de ZVW nemen toe. Nu al zijn de kosten te hoog.
2. Er zijn weinig mensen die de zorg kunnen leveren en dat probleem neemt de komende jaren toe doordat het aantal ouderen groeit en de beroepsbevolking in omvang daalt.

Gewenste innovatie

De innovatieopgave is om voor deze twee problemen oplossingen te vinden. Behoud van kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid en zorg(ondersteuning) op de lange termijn. We zoeken naar Woonzorginitiatieven die op innovatieve wijze bijdragen aan dit probleem. Daarbij gaat het om zowel wonen, als welzijn en zorg.

We zien vier type innovatie in woon/zorg:

- » *Collectieve woonvormen*, waar mensen onderling naar elkaar omzien en helpen bij alledaagse zaken (huishoudelijk, zoals een boodschap doen, samen eten, samen de tuin doen), kleine zorgdiensten (bij ziekte), en gezamenlijke activiteiten (vermindering eenzaamheid).
- » *Woonvormen die tot activering aanzetten* en daarmee indirect zorgen voor een lagere zorgvraag en meer zelfredzaamheid. Denk aan wonen voor dementerende ouderen in het groen of in hun eigen buurt of beschut wonen.
- » *Slimme samenwerking*. Tussen zorgpartijen, tussen zorgpartijen en mantelzorgers (b.v. betrokkenheid buurt/ouderinitiatieven), tussen gemeente en zorgkantoor etc.
- » *Innovatieve bouwtechniek en huisautomatisering of smart homes*. Woonmogelijkheden waar minder 'handjes' voor nodig zijn, kleiner, meer domotica of clustering om reistijd te voorkomen.

Hoe we toetsen op innovatie

We merken een initiatief aan als 'innovatief' als er nu en op de lange termijn:

- » sprake is van een verhoging van kwaliteit in combinatie met verlaging van maatschappelijke (zorg-)kosten en/of een oplossing geboden wordt voor het personeelstekort én het initiatief zich bovendien duidelijk onderscheidt van het bestaande aanbod in de gemeente Berkelland.

6 ARBEID EN MEDEWERKERS

Betaald personeel

- » Staat er in het plan iets over het aantal fte personeelsleden?
- » Wat is het personeelsbeleid?
- » Hoe voorziet het plan in de toenemende tekorten op personeel, efficiënte inzet en vermindering van kosten?

Vrijwilligers

- » Zijn er ideeën over inzet en werving van vrijwilligers?
- » Is er sprake van inzet van medewerkers vanuit de Participatiewet?

**SOMS HEB JE VAN DIE DROMEN
DIE JE WAKKER HOUDEN**

TOT JE ZE UITVOERT

Loesje

Postbus 1045
6801 BA Arnhem
www.loesje.nl

BIJLAGE:

FORMAT BEOORDELINGSFORMULIER MET ADVIES

Kader

Het Kader Woonzorg Initiatieven Berkelland (vastgesteld in november 2017) geeft, onder voorwaarden, de mogelijkheid om een nieuw woonzorg initiatief te realiseren. Om te kunnen bepalen of een initiatief past binnen de uitgangspunten van het Kader Woonzorg Initiatieven Berkelland worden de verschillende onderdelen van het Woonzorgwiel in beeld gebracht. Dat gebeurt door een (onafhankelijk) adviseur van de gemeente samen met de initiatiefnemer.

Bevindingen

Aan de hand van de informatie uit de dialoog en het beschikbare (ondernemings)plan wordt voor alle onderdelen van het Woonzorgwiel het initiatief beoordeeld. Zie voor meer details wat betreft beoordeling pagina 5.

Wat staat er in het plan over....?	Groen	Oranje	Rood	Onderbouwing en opmerkingen
Ondernemerskenmerken				
1. Product Marktcombinatie en afzet				
Doel				
Doelgroep				
Behoeftesonderzoek				
Marktverkenning				
Versterking zorgaanbod Berkelland en regio				
2. Omgeving en Maatschappij				
Participatie met de omgeving				
Ruimtelijke ordeningssituatie				
Gebouw(en)				
Wonen				
Zorg				
Welzijn				
3. Financiële resultaten				
Investeringsbegroting en financiering				
Meerjaren exploitatiebegroting				
Bekostiging wonen en zorg				
4. Bedrijfsvoering				
Samenwerking zorgaanbieders				
Kwaliteit				
Continuïteit				
5. Kennis en innovatie				
Keuzevrijheid				
Innovatie				
6. Arbeid en medewerkers				
Betaald personeel				
Vrijwilligers				

Vastgesteld door het college van Berkelland op 2 april 2019